

Mir do proleca?

Author: IWPR
ICTY

Pise: Dejan Anastasijevic

Vecina albanskih lidera je vec dala svoj pristanak na ucesce na mirovnoj konferenciji koja bi trebalo da se odrzi u Francuskoj pocetkom februara, a i srpski mocnik Slobodan Milosevic je signalizirao svoj pristanak. Dvema stranama bice dat rok od nedelju dana za pregovore, posle cega ce se, kako diplomate veruju, potpisati dogovor koji bi garantovao visoki nivo autonomije za Kosovo, dok bi pokrajina ostala u granicama Jugoslavije barem u toku sledece tri godine.

Pogled na proslogodisnji razvoj dogadjaja ne pruza mnogo osnova za entuzijizam. Svet je zbunjeno posmatrao erupciju nasilja u pokrajini, koja je odnela 2000 zivota, i ostavila desetine hiljada bez domova. Uporno su mesecima medjunarodni izaslanici i medijatori putovali izmedju Beograda i Pristine ali nisu uspevali da priblize dve strane pregovarackom stolu ni za santimentar. I pretnje NATO-a vazdusnim napadima su se pokazale kao neefikasne. Jedini vidljivi rezultat bilo je rasporedjivanje oko 2000 nenaoruzanih posmatraca iz Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) u pokrajinu, koji su u oktobru dogovorili Milosevic i ambasador SAD-a Ricard Holbruk. Medjutim i pre nego sto su svi posmatraci stigli, njihov boravak je postao kontroverzan postomisija nije uspela da spreci ili cak verifikuje navodni masakr nekoliko desetina Albanaca u selu Racak sredinom januara. U medjuvremenu, produbio se raskol izmedju zapadnih zemalja, s jedne, i Srbiji naklonjenoj Rusije i Kine, na drugoj strani, ali i izmedju SAD i nekih njenih evropskih saveznika.

Odjednom je medjunarodna zajednica progovorila jednim glasom, jasno i odlucno. Ona zeli mir i to sada, ili preciznije receno, do sredine marta. Takodje je iznenadjujuce da su SAD spremne da posalju kopnene snage u cilju sprovođenja dogovora, iako tome nisu bile naklonjene sve do prosle nedelja.

Medjutim, postoji i razlog za novootkrivenu politicku volju. Kosovska kriza je pretila da pokvari, ako ne i potpuno unisti, proslavu pedesetogodisnjice NATO-a u aprilu 1999. godine. Zapadni politicari su najednom shvatili da proslava koja ima za cilja ne samo da obelezi tu priliku vec i da promovise ekspanziju NATO-a i njegovu novu ulogu u post-hladnoratovskom svetu, ne bi bas izgledala dobro sa selima u plamenu i stradanjima civila u pozadini. Ideja je da bi tog dana svet bio u prilici da vidi mocni NATO koji je nije u stanju da zaustavi istrosene srpske snage i skrpljenu Oslobilacku vojsku Kosova (OVK) da svojim akcijama ne zapale ceo region, a to bi vise nego jasno bilo previse, a otuda i njihova iznenadna volja da uloze politicke i vojne resurse da bi se strane prisilile na dogovor.

Za kosovske Albance uopste, a za njihovog formalnog politickog lidera Ibrahima Rugovu posebno, potencijalni dolazak trupa NATO-a je vise nego dobrodosao. Zapadno vojno prisustvo ne samo da bi omogucilo da srpske bezbednosne snage ostanu daleko od albanskih sela, vec bi i sprecilo erupciju haosa u pokrajini posle povlacenja sprskih snaga. Do sada OVK nije ucinila mnogo po pitanju uvodjenja vladavine prava na teritorijama pod njenom kontrolom, a mogucnost otvorenog rata izmedju njenih frakcija nikada nije bila daleko. Prisustvo NATO-a ce takodje povratiti Rugovin kredibilitet koji se brzo osipao. Kao pobornik mirnog otpora, Rugova skoro da je bio smrvljen izmedju sprskog cekica i nakovnja OVK-a, a njegov politicki, pa cak i fizicki opstanak, je bio krajnjeneizvestan.

Mozda izgleda manje jasno sta ce Milosevic dobiti potpisivanjem dogovora, ali tu ima nesto i za njega. Od samog pocetka, njegova odlucnost da kontrolise Kosovo je bila namerno preuvelicana izvan realnih razmera. Uprkos svoje istorijske i simbolicke vrednosti, Kosovo je - a vec je duze vreme tako - albatros oko vrata Srbije. Procenjuje se da Kosovo kosta Beograd najmanje milion dolara dnevno, a moguće je da je cifra dvostruko veca. Nova odlucnost medjunarodne zajednice sada pruza Milosevicu savrsenu priliku da se oslobodi problema i da ga preda nekom drugom. A za svoj potpis na mirovni sporazum, Milosevic ce traziti ukidanje "spoljnog zida sankcija" koji je uveden jos u periodu rata u Bosni, i ponovni pristup krnje Jugoslavije u UN, Medjunarodni monetarni fond i Svetsku banku. Po treci put u proteklih nekoliko godina, on ce biti u poziciji da zameni zemlju za vlast, da ponovo postane mirovnjak i "kljucni faktor stabilnosti na Balkani", kao sto ga njegova propaganda rado predstavlja.

Da li to znaci da ce na Kosovu zaista do aprila meseca zavladata mir? OVK, koja najvise gubi potpisivanjem dogovora, ostaje nepoznanica. Neke od njenih frakcija ce verovatno nastaviti da se bore, mozda ce se latiti klasicnog terorizma, a lokalni Srbi ce uzvratiti istom merom. Takodje, nije za zanemarivanje Miloseviceva sposobnost da pokrene novu krizu u regionu - u Makedoniji? Crnoj Gori? Srbiji? Jedna stvar je izvesna: ovo je samo pocetak angazmana NATO-a na Balkanu.

Dejan Anastasijevic je novinar Vremena u Beogradu.

Location: Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/mir-do-proleca-0>